

De openbare bibliotheek in een transitiestad

Katrien Bergé, FUNDP

De slimme, duurzame transitiestad. Meer dan een mondvul, om maar meteen alle invalshoeken en dimensies van een integrale toekomstgerichte milieuvriendelijke stadspolitiek aan te wijzen. Het oxymoron 'duurzame ontwikkeling' moet het inmiddels afleggen tegen het concept 'transitie'. Ongetwijfeld is dit iets te kort door de bocht, maar steeds meer beleidsmakers en gewone stervelingen zoals u en ik raken ervan overtuigd dat verdere groei geen heil biedt.

Sinds de lancering van de eerste *Transition Town* in 2006 in het Verenigd Koninkrijk (http://en.wikipedia.org/wiki/Transition_Towns), heeft het concept zich snel verspreid. Ook het Transitienetwerk Vlaanderen (www.transitie.be) liet zich inspireren door de initiatieven in het Verenigd Koninkrijk en andere delen van de wereld (www.transitionnetwork.org).

Transitiesteden vormen een netwerk van basissamenlevingen die hun veerkracht willen opbouwen en aanwenden voor de overgang naar olieonafhankelijkheid, naar een meer lokale en sociale economie.

Duurzaamheidstransitie biedt aan openbare bibliotheken onvermoede opportuniteiten om zich te profileren als "reddingsloepen voor het over- en heropleven van de samenleving." Dit vormt de kerngedachte van een hoofdstuk in *Greening libraries* (Monica Antonelli, *The Public Library's role in the Transition Towns Movement*, <http://libraryjuicepress.com/greeninglibraries-antonelli-chapter.php>).

Een stap verder gaat de titel boven een column van een Alaskanse webbibliothecaris: "waarom slimme steden, slimme bibliothecarissen nodig hebben" (www.kmworld.com, april 2012).

Een kennisinfrastructuur, kwaliteitsvolle

Manchester, een van de steden die het IntelCities-project mee leiden.

Op de foto: Manchester Cathedral en Cheethams School of Music. Foto: www.flickr.com/photos/salford_jan

informatie en omgevingskennis zijn voor intelligente steden (*smart cities*) levensnoodzakelijk om terreinspecifieke oplossingen te vinden en te onderbouwen. Daarvoor kan eventueel ook samengewerkt worden met een onderzoeksafdeling van een lokale universiteit.

SAMENWERKING

Spoort dit met de opdracht van de openbare bibliotheek volgens het decreet op het integraal lokaal cultuurbeleid? "... De openbare bibliotheek is een stille maar krachtige emancipatiemotor. Zij zijn door openbare besturen in het leven geroepen met als specifieke taak alle informatiebehoeften van alle inwoners van hun werkgebied te voorzien... De opdrachten van de openbare bibliotheken kan je onder vijf grote noemers samenvatten cultuur, informatie en kennis, educatie (en levenslang leren), ontmoeting en ontspanning..." (www.vvbad.be/sectoren/openbare-bibliotheken).

Monika Antonelli vindt de zeven leidende beginsels die transitiegemeenschappen motiveren terug in de Library Bill

of Rights van de ALA (American Library Association, www.ala.org/advocacy/int-freedom/librarybill). We kunnen er dus vanuit gaan dat transitiesteden en openbare bibliotheken gemeenschappelijke doelstellingen hebben en dat samenwerking en het bundelen van hun inspanningen beide ten goede komt.

Voor de bibliotheek wijzen we hiervoor twee aspecten aan: het gebouw als ontmoetingsplaats en het gebruik van de kennisinfrastructuur voor en door burger en beleid. We laten bewust de architectonische duurzaamheidsaspecten van het bibliotheekgebouw achterwege.

Transitie-initiatieven leggen veel nadruk op bewustmaking via lezingen, evenementen, films, themawerkgroepen. Daarvoor kan de bibliotheek een uitstekende locatie zijn, waar eventueel aansluitend een informatiehoek kan ingericht worden. Een voorbeeld is de bibliotheek Castricum, die deze zomer genomineerd werd als één van de meest duurzame bibliotheken van Nederland voor haar Groen Informatie Platform (GRIP).

Haar manager Innovatie en ontwikkeling Jan Kaldenbach was gastspreker op de VVBAD-denkdag *Focus op duurzame bibliotheken en archieven* (www.vvbad.be/activiteit/focus-op-duurzame-bibliotheken-en-archieven).

Als eerstelijns informatieverancier is de OB goed geplaatst om een ondersteunende rol te spelen voor werkgroepen, maar ook voor het beleid. Daarom geen leernetwerk opzetten om in een duurzaamheidsstraject kennis en ervaringen te delen. Naar het beleid toe kan in samenwerking met experts een virtuele informatiedienst opgezet worden. Hier komen we dicht in de buurt van e-planning en e-governance. Het IntelCities-project dat kadert in het opzet van de Europese Unie om vorm te geven aan de kennismaatschappij onder andere door middel van nieuwe vormen van elektronisch bestuur, wordt geleid door de Steden Manchester en Siena, een aantal ICT-bedrijven en onderzoeksgroepen. Niettegenstaande het opzet in eerste instantie de overgang

“ALS EERSTELIJNS INFORMATIELEVERANCIER IS DE OB GOED GEPLAATST OM EEN ONDERSTEUNENDE ROL TE SPELEN VOOR WERKGROEPEN, MAAR OOK VOOR HET BELEID.”

naar intelligente steden beoogt, zijn doelstellingen en integrale projectaanpak ook van toepassing om de evolutie naar de duurzame stad te bewerkstelligen (<http://seri.at/projects/completed-projects/intelcities/>). Hiermee is de cirkel van m'n verhaal rond.

Hoe meer ik me verdiep in hoe bibliotheken kunnen verduurzamen, hoe meer ik me de vraag stel of niet te overwegen valt om een soort intersectorale denkgroep op te starten. Een benadering die beantwoordt aan de convergentie tendens tussen de sectoren op het vlak van wat we hier gemakkelijksheidshalve als informatiebeheer kunnen omschrijven. De VVBAD

is natuurlijk IFLA niet, die een belangengroep Environmental Sustainability and Libraries heeft (ENSULIB, www.ifla.org/en/about-environmental-sustainability-and-libraries). Aan de leden van deze groep stuurde een studente aan de Finse Ulu University of Applied Sciences onlangs een vragenlijst toe rond duurzaamheid in bibliotheken. De 32 vragen zijn van toepassing op alle bibliotheektypes met het oog op een eerste stand van zaken.

Er is alvast voldoende materiaal om door het prisma van de duurzame stad naar de toekomst van de OB te kijken. De tijd is er rijp voor. ■■

ons cultureel verleden anno nu:
DIGITAAL BESCHIKBAAR!

Alle middelen, kennis en ervaring worden door GMS ingezet bij het digitaliseren van archiefcollecties - zeker als het gaat om cultureel erfgoed. Uniek en dus kostbare archiefstukken die met de grootst mogelijke zorg moeten worden behandeld en waarbij uiterst hoge eisen worden gesteld aan het digitaliseren.

Bureau Metamorfoze van de Koninklijke Bibliotheek heeft GMS erkend als een kwalitatieve en deskundige digitaliseringspartner. Een bevestiging van onze kennis en kunde, die al onze klanten de garantie geeft van kwaliteitswerk.

DIGITALISERING

*Foto's | Dia's | Affiches | (glas)negatieven | Prentbriefkaarten | Gedrukte boeken
 DTB-boeken | Dossiers | Ingebonden handschriften | Losbladige handschriften
 Registers burgerlijke stand | Notariële protocollen | Bevolkingsregisters
 Bouwtekeningen | Tijdschriften | Kranten | Technische tekeningen*

WWW.GMSNL.COM op onze website vindt u een overzicht van de mogelijkheden die GMS biedt.

DIGITALISEREN | INDEXEREN | CONVERSIESLAGEN

Edisonweg 50d | 2952 AD ALBLASSERDAM | Postbus 260 | 2950 AG ALBLASSERDAM
 Tel. +078-69 31 300 | Fax +31 (0)78-69 31 123 | info@gmsnl.com | www.gmsnl.com

